

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

Факультет історії та права

Кафедра державно-правових дисциплін та адміністративного права

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ПРАВА

СИЛАБУС

2019 – 2020 навчальний рік

Силабус з Актуальних проблем теорії права розроблений відповідно до освітньої програми «Право» підготовки фахівця другого (магістерського) рівня та згідно з навчальним і робочим навчальним планами.

Силабус розглянутий на засіданні кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права.

Протокол від «29» серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Є.Ю. Соболю)

(ініціали та прізвище)

Розробник: Рябовол Лілія Тарасівна,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри державно-правових дисциплін
та адміністративного права

Ел. адреса: lryabovol8@gmail.com

Контактний телефон: 066 29 25 487

Графік консультацій: вівторок о 14.00

1. Опис навчальної дисципліни

Назва дисципліни:	Актуальні проблеми теорії права
Код навчальної дисципліни за ОПП:	ПП НД/ОК 2.1.1.6
Спеціальність:	081 Право
Освітньо-професійна програма:	Право
Рівень вищої освіти:	Другий (магістерський)
Форма навчання:	Денна
Курс:	1-й
Семестр:	1-й
Тип дисципліни	Нормативна
Кількість кредитів	4
Блоків (модулів)	2
Загальна кількість годин	120
Тижневих годин для денної форми навчання	2
Лекції	20 год.
Практичні, семінарські	14 год.
Самостійна робота	86
Індивідуальне науково-дослідне завдання (тези, презентації, анотування, бібліографічний опис)	25 год. (за рахунок год. на самостійну роботу)
Вид підсумкового контролю:	Залік
Сторінка дисципліни на сайті університету	
Зв'язок з іншими дисциплінами.	Основою курсу «Актуальні проблеми теорія права» є знання, отримані студентами у результаті вивчення на першому рівні вищої освіти таких дисциплін, як: «Теорія держави і права», «Конституційне право України», «Право Європейського Союзу» тощо. Курс пов'язаний з усіма дисциплінами циклу

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є поглиблення теоретичних знань про природу, принципи і функції права та розвиток умінь, як інтелектуальних/когнітивних, так і практичних, необхідних і достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру у навчальній та професійній правничій діяльності.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- з'ясування особливостей сучасного етапу розвитку вітчизняної загальнотеоретичної юриспруденції;
- поглиблення знань про право, його ознаки, сутність, місце і роль у системі соціального регулювання, функції, принципи, специфіку правового регулювання;
- усвідомлення того, що «верховенство права» – цінність та основоположний правовий принцип;
- усвідомлення специфіки праворозуміння як соціально-правового феномену;
- поглиблення знань про систему права, систему законодавства, правову систему як категорії загальнотеоретичної юриспруденції;
- розвиток умінь аналізувати, систематизувати, узагальнювати теоретичний матеріал, робити презентації;
- розвиток вмінь здійснювати науковий пошук з проблематики курсу, виявляти і досліджувати актуальні проблеми теоретичного і практичного характеру, писати наукові тези / статті з актуальних питань курсу.

3. Компетентності та результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі фахові компетентності:

- спеціалізовані концептуальні знання про: основи теорії та філософії права, місце і роль юридичної науки у загальній системі знань про природу і суспільство; міжнародні стандарти прав людини, сутність і зміст Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (ЄКПЛ), прецедентну практику Європейського Суду з прав людини (ЄСПЛ); структуру і стандарти правничої професії, її роль у суспільстві щодо утвердження прав людини;
- спеціалізовані уміння/ навички: проводити наукові дослідження з проблематики предметної області ОПП, виявляти актуальні теоретичні і практичні питання; критично осмислювати й логічно розв'язувати складні задачі і проблеми, що

потребують міждисциплінарних підходів, оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/ недостатньої інформації та/або суперечливих вимог;

- комунікація – здатність: конструктивно взаємодіяти, узгоджувати дії у процесі спільної діяльності під час навчання, виконання професійних обов'язків; використовувати державну мову в усній і письмовій формах для професійної комунікації, отримувати й використовувати правову інформацію;

- відповідальність та автономія – здатність: розробляти проекти й управляти ними, творчо застосовувати існуючі та/або генерувати нові правові ідеї, брати на себе ініціативу та відповідальність, бути наполегливим у досягненні поставленої мети; систематично підвищувати рівень професійної компетентності, у т.ч. самостійно, продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

Студент повинен продемонструвати наступні результати навчання:

- соціально-гуманітарна ерудованість. Випускник/випускниця: розуміє, аналізує, коментує суспільно-правові процеси і явища на основі інформації, отриманої з різних джерел, формулює та висловлює обґрунтовані судження; дискутує на суспільно-правові теми, висловлює власні позиції, для належного обґрунтування яких використовує міждисциплінарні знання, переконливі аргументи, оцінює недоліки і переваги контраргументів;

- дослідницькі навички. Випускник/випускниця проводить науково-правові дослідження, визначає проблему, складає план, обирає адекватну методологію; дотримується академічної доброчесності; аналізує й узагальнює теорії, концепції, підходи, критично оцінює суперечливі наукові позиції, демонструє власне обґрунтоване бачення шляхів розв'язання проблеми, критично оцінює отримані результати, визначає перспективи подальшої розробки досліджуваної і дотичних тем;

- комунікація. Випускник/випускниця: вільно користується державною мовою під час усного й письмового професійного спілкування, доцільно і правильно використовує правничу термінологію; збирає матеріали з різних джерел, використовує інформаційні технології і бази даних для потреб професійної правничої діяльності; виступає перед аудиторією, викладає матеріал з професійних тем, розкриває зміст основних питань, демонструє їх розуміння;

- організація та самоорганізація у професійній сфері. Випускник/ випускниця: усвідомлює необхідність у самовдосконаленні, систематично підвищує професійний рівень, бере участь (у т.ч. з власної ініціативи) у конференціях, круглих столах, семінарах, стажуваннях; ефективно працює в команді за узгодженим планом;

- праворозуміння. Випускник/ випускниця: розуміє онтологічні, антропологічні, аксіологічні засади походження, сутності, призначення права, знає, аналізує, критично оцінює різні типи праворозуміння, усвідомлює важливість правових цінностей, принципів, як: правова держава, верховенство права, демократія, пріоритет прав людини, міжнародні стандарти прав людини, сталий розвиток; аналізує стан, проблеми і перспективи вітчизняної правової системи, розуміє і пояснює

необхідність імплементації міжнародних і європейських стандартів в національне законодавство, висловлює відповідні судження.

4. Зміст дисципліни. Календарно-тематичний план

Тиж./ дата/ год.	Тема, план	Форма діяльності (заняття)	Самостійна робота, завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Тиж. 1. 02.09-08.09 4 акад. год.	Модуль/Розділ 1. Вітчизняна загальнотеоретична юриспруденція: проблеми становлення				
	Тема 1-2. «Актуальні проблеми теорії права» як навчальна дисципліна. Виникнення, розвиток і становлення «Теорії права» як науки і навчальної дисципліни.	Лекція	- позитивні й негативні чинники становлення вітчизняної загальнотеоретичної юриспруденції. 2 год.	1	До 25.09
	Тема 3. «Теорія права/ Актуальні проблеми теорії права» як наука і навчальна дисципліна: становлення предметно-функціонального поля.	Лекція	- передумови сучасного етапу становлення вітчизняної загальнотеоретичної юриспруденції. 2 год.	1	До 25.09
Тиж. 2. 09.09-15.09 2 акад. год.	Тема 2-3. «Теорія права/ Актуальні проблеми теорії права» як наука і навчальна дисципліна: виникнення і становлення: - сучасний етап розвитку вітчизняної загальнотеоретичної юриспруденції: передумови, чинники, тенденції; - ознаки, мета, завдання, функції	Семінарське заняття	- групи функцій теорії права як науки; - правова свідомість та правова культура як структурний компонент предмета науки теорії права. 4 год.	1	До 25.09

	теорії права; - предмет теорії права як науки.				
Тиж. 3. 16.09- 22.09 2 акад. год.	Модуль/Розділ 2. Право у системі соціального регулювання. Багатоаспектність права як передумова плюралізму праворозуміння. Тема 4. (част. 1). Право як різновид соціальних норм та інституційне утворення.	Лекція	- принципи права як вихідні/ керівні ідеї, засадничі положення, які відіграють особливу роль у функціонуванні правової системи, визначають напрями її розвитку, а ступінь їх втілення є умовою її прогресивного поступу. 4 год.	1	До 15.10
Тиж. 4. 23.09- 29.09 2 акад. год.	Тема 4. (част. 2). Сучасне юридичне право як соціальна цінність: - сучасне юридичне право як інструмент досягнення соціального компромісу й забезпечення добробуту населення; - функції права як напрями розкриття його соціальної цінності; - загально-соціальні / загальні (гуманістична, організаційна / організаторсько-управлінська, гносеологічна / пізнавальна, інформаційна / комунікативна, виховна, орієнтуюча, оціночна, безпекова).	Семінарське заняття	- групи функцій права; - спеціально-юридичні / юридичні (регулятивна, охоронна). 5 год.	1	До 15.10

<p>Тиж. 5. 30.09-06.10 2 акад. год.</p>	<p>Правове регулювання: - поняття правового регулювання, правове регулювання і правовий вплив; - предмет правового регулювання; - методи, способи і типи правового регулювання; - стадії правового регулювання.</p>	<p>Лекція</p>	<p>- держава і правове регулювання; - способи впливу права на державу. 4 год.</p>	<p>1</p>	<p>До 25.10</p>
<p>Тиж. 6. 07.10-13.10 2 акад. год.</p>	<p>Тема 6. (част. 1). Верховенство права як цінність та основоположний правовий принцип.</p>	<p>Лекція</p>	<p>- історичні витoki ідеї верховенства права; - передумови конституційного закріплення принципу верховенства права в Україні (Декларація про державний суверенітет України; Акт проголошення незалежності України; Конституційний договір між Верховною Радою України та Президентом України про основні засади організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України; Закон України «Про приєднання України до Статуту Ради Європи»).</p> <p>4 год.</p>	<p>1</p>	<p>До 25.10</p>
<p>Тиж. 7. 14.10-20.10 2 акад. год.</p>	<p>Тема 6. (част. 2). Система вимог верховенства права: - визначальність невідчужуваних прав людини для діяльності держави; - гарантування прав людини та основоположних свобод (визнання прав людини і основоположних свобод безпосередньо діючим правом); - юридична визначеність; - законність; пропорційність (дотримання справедливого</p>	<p>Семінарське заняття</p>	<p>- інститути і засоби, що забезпечують виконання вимог верховенства права; - особливості реалізації вимог верховенства права у різних сферах: законодавчої, виконавчої, судової влади, в інших видах юридичної діяльності; - проблеми вдосконалення засобів утвердження верховенства права в правовій системі України. 5 год.</p>	<p>1</p>	<p>До 25.10</p>

	<p>балансу між інтересом суспільства та інтересом особи);</p> <ul style="list-style-type: none"> - обмеження обсягу дискреційних повноважень та контроль за діяльністю суб'єктів владних повноважень; - справедливе судочинство; - наявність та дотримання справедливих юридичних процедур у діяльності суб'єктів владних повноважень; - невичерпність вимог принципу верховенства права як умова розвитку правової системи. 				
<p>Тиж. 8. 21.10-27.10 2 акад. год.</p>	<p>Тема 7. (част. 1). Праворозуміння як соціально-правовий феномен та наукова проблема.</p>	Лекція	<p>- праворозуміння як категорія історії права, порівняльного правознавства, філософії права. 4 год.</p>	1	До 15.11
<p>Тиж. 9. 28.10-03.11 2 акад. год.</p>	<p>Тема 7. (част. 2). Основні концепції праворозуміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - плюралізм праворозуміння як передумова його типологізації; - основні типи праворозуміння (природно-правове, позитивістське, соціологічне): переваги й недоліки; - сучасне праворозуміння: проблеми, перспективи, тенденції розвитку (гуманізація, універсалізація, ціннісно-нормативний виміри праворозуміння). 	Семінарське заняття	<p>- гносеологічні й потребні чинники плюралізму праворозуміння;</p> <p>- інтегративне праворозуміння, його переваги й недоліки;</p> <p>- релігійний вимір праворозуміння;</p> <p>- комплементарно-цілісна концепція праворозуміння Г. Лук'янової. 4 год.</p>	1	До 15.11
	<p>Модуль/ Розділ 3. Системність у праві. Система</p>				

<p>Тиж. 10. 04.11- 10.11 2 акад. год.</p>	<p>права, система законодавства, правова система як категорії загальнотеоретичної юриспруденції</p> <p>Тема 8. (част. 1). Система права як категорія загальнотеоретичної юриспруденції.</p>	<p>Лекція</p>	<p>- підсистеми права. 2 год.</p>	<p>1</p>	<p>До 15.11</p>
<p>Тиж. 11. 11.11- 17.11 2 акад. год.</p>	<p>Тема 8. (част. 2). Сучасні наукові підходи до структурування системи права та характеристики її складників.</p>	<p>Лекція</p>	<p>- підходи зарубіжних фахівців до структурування системи права. 4 год.</p>	<p>1</p>	<p>До 25.11</p>
<p>Тиж. 12. 18.11- 24.11 2 акад. год.</p>	<p>Тема 9. (част. 1). Система законодавства як категорія загальнотеоретичної юриспруденції.</p>	<p>Лекція</p>	<p>- вертикальна (ієрархічна) та горизонтальна (галузева) структури системи нормативно-правових актів. 4 год.</p>	<p>1</p>	<p>До 15.12</p>
<p>Тиж. 13. 25.11- 01.12 2 акад. год.</p>	<p>Тема 9. (част. 2). Джерела права: - правовий звичай як джерело права: поняття й особливості; застосування правового звичаю у правовій системі України; - специфіка нормативного договору як джерела права та галузі вітчизняного права, в яких він може застосовуватися; - судовий прецедент як джерело права; судовий прецедент як джерело права в Україні; рішення ЄСПЛ як судовий прецедент і джерело права в Україні;</p>	<p>Семінарське заняття</p>	<p>- правова доктрина як джерело права; - канонічне право (церковні статuti та звичаї); - інші джерела права в сучасному світі: «м'яке право», правова практика, корпоративні норми. 4 год.</p>	<p>1</p>	<p>До 15.12</p>

	- судова практика та її значення у нормативному регулюванні.				
Тиж. 14. 02.12- 08.12 2 акад. год.	Тема 10. (част. 1). Правова система як категорії загальнотеоретичної юриспруденції.	Лекція	- праворозуміння як концептуальний фундамент правової системи. 2 год.	1	До 25.12
Тиж. 15. 09.12- 15.12 2 акад. год.	Тема 10. (част. 2). Класифікація / типологія правових сімей / груп: - правова сім'я / група; - основні види правових сімей: англо-американська, романо-германська, змішана, релігійна, соціалістична, традиційного та звичаєвого права.	Семінарське заняття	- національно-історичні, техніко-юридичні та конкретно-географічні критерії класифікації правових систем; - глобалізація як умова формування загальноцивілізаційної, загальнокультурної основи правових сімей, причина їх зближення. 4 год.	1	До 25.12
Тиж. 16. 16.12- 22.12 2 акад. год.	Тема 11. Вітчизняна правова система: - сучасний стан вітчизняної правової системи, її проблеми; - глобалізація та інтеграція як чинники становлення вітчизняної правової системи; - тенденції розвитку вітчизняної правової системи.	Семінарське заняття	- перспективи й напрями удосконалення вітчизняної правової системи. 3 год.	1	До 25.12

5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ) обов'язкові до виконання кожним студентом, котрий навчається за освітнім рівнем «магістр». Максимальна кількість балів за ІНДЗ – 25 балів.

ІНДЗ може бути виконано у таких формах (на вибір студента):

1. Написання та опублікування тез / статті у збірнику матеріалів конференції / збірнику наукових праць з теми курсу, з проблеми, до якої здобувач виявив особливий пізнавальний інтерес – до 25 балів.

Тему тез / статті, презентації студент визначає самостійно в межах курсу та узгоджує з викладачем. Пошук актуальної проблеми – завдання наукового дослідження, а вміння її знайти – важливе вміння вченого. Самостійне визначення студентом теми ІНДЗ оцінюється у 5 балів. Якщо студент не може самостійно визначитися із проблематикою дослідження, він може обрати одну із запропонованих викладачем тем, але при цьому у нього відраховуються 5 балів від максимальної їх кількості за це завдання.

Під час перевірки та оцінювання результатів дослідження враховуються:

- вміння визначити проблематику / тему дослідження та обґрунтувати його актуальність і доцільність – до 5 балів;
- вміння визначити ступінь опрацювання студентом джерельної бази, останніх досліджень і публікацій з обраної проблематики – до 3 балів;
- вміння визначати мету і завдання дослідження – до 4 балів;
- глибина та повнота розкриття проблеми, ступінь досягнення мети дослідження та виконання його завдань – до 10 балів;
- вміння узагальнювати та систематизувати результати дослідження, формулювати висновки – до 3 балів.

2. Розробка презентації з теми курсу (на вибір студента) (1 слайд – 1 бал, максимум – 25 слайдів).

3. Анотування наукових праць. Одна анотація – до 5 балів. Максимум – 5 анотацій.

З теми/ питання/ проблеми курсу обрати наукову статтю у фаховому виданні з юридичних наук і зробити розгорнуту анотацію (три сторінки друкованого тексту, 14 шрт., 1,5 інт.). В анотації проаналізувати:

- актуальність теми дослідження;
- ступінь висвітлення останніх досліджень і публікацій;
- відповідність мети й теми, теми і змісту;
- ступінь досягнення мети і повноту висвітлення теми;
- відповідність висновків змісту;
- коректність цитувань, посилань, використання джерел;
- доцільність обраної методології дослідження;
- логічність і переконливість наукової аргументації;
- мову викладу.

4. Складання бібліографічного опису наукової літератури (монографії, статті у фахових виданнях з юридичних наук; останні 5 років видання) з теми/ питання/ проблеми курсу. 1 джерело – 1 бал.

6. Політика виставлення балів. Вимоги викладача.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного контролю (максимум 75 балів) та балів за ІНДЗ (максимум 25 балів).

Поточний контроль передбачає систематичне, регулярне оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичних умінь і навичок з тем курсу) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях.

Поточний контроль реалізується у таких формах:

- усне і письмове, фронтальне та індивідуальне опитування;
- рецензування відповідей;
- участь у дискусіях, обговореннях;
- написання творів-есе тощо.

Поточному контролю підлягають:

- глибина, повнота, обґрунтованість відповіді;
- доповнення, запитання до тих, хто відповідає;
- рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття (робот у парах, малих групах), активність під час обговорення питань;
- глибина аналізу наукової та навчальної літератури;
- письмові завдання (тести, контрольні роботи, есе, реферати);
- якість самостійного опрацювання питань;
- систематичність роботи на заняттях.

Критерії оцінювання	
Усних відповідей:	Письмових завдань:
<ul style="list-style-type: none">- повнота і глибина розкриття питання;- емоційність та переконливість;- використання для обґрунтування своєї думки основної і додаткової літератури;	<ul style="list-style-type: none">- повнота і глибина розкриття питання;- цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;- акуратність оформлення письмової роботи.

- вміння логічно викладати матеріал, аналізувати, порівнювати, робити висновки, узагальнювати; - культура мови.	
--	--

Види робіт	Бали
Опрацювання літератури (основної, додаткової) та використання її для розкриття визначеної теми/питання.	до 5 балів
Логічний виклад матеріалу, пов'язування нового матеріалу з вивченим раніше, встановлення міжпредметних та міжтемних зв'язків.	до 5 балів
Висловлення гіпотез, наведення аргументів на підтвердження своєї думки або спростування думки інших з посиланням на опрацьовані джерела та літературу.	до 5 балів
Проведення логічних інтелектуальних операцій (аналіз, синтез, узагальнення, абстрагування).	до 5 балів
Рецензування відповідей інших, внесення коректив, доповнення.	до 5 балів
Використання теоретичного матеріалу для розв'язання практичних завдань, пояснення подій та явищ, що відбуваються в політико-правовому житті країни та світі.	до 5 балів
Письмова контрольна робота (поточне оцінювання).	до 5 балів
Письмова контрольна робота (періодичне/тематичне оцінювання; може проводитися після вивчення розділу програми для студентів, котрі не мають поточних оцінок).	до 10 балів

Вимоги викладача:

- обов'язкове відвідування навчальних занять (лекційних, семінарських, консультацій);
- активність студента під час семінарських/практичних занять;
- своєчасне виконання завдань, у т. ч. із самостійної роботи;
- відвідування консультацій для накопичення балів, якщо студент був відсутній на заняттях або не виявляв активності.

Не допускається:

- пропуск занять без поважних причин;
- запізнення на заняття;

- користування мобільним телефоном, планшетом, іншими мобільними пристроями під час занять, за винятком, коли це дозволено викладачем з навчальною метою (використання текстів НПА тощо);
- порушення академічної доброчесності.

Розподіл балів

Підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми теорії права» визначається як сума балів за Розділ 1, Розділ 2, Розділ 3 та балів за ІНДЗ.

Бали (максимум 100 балів) розподіляються наступним чином.

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальне завдання				Сума
Розділ 1 (Т1 – Т3)	Розділ 2 (Т1 – Т4)	Розділ 3 (Т1 – 3)	Індивідуальне завдання	100
20	30	25	25	100

Студент, який не з'являвся на заняття (незалежно від причин), а отже, не мав **поточних оцінок**, має право пройти поточний контроль під час консультацій.

6. Підсумковий контроль

З навчальної дисципліни «Актуальні проблеми теорії права» передбачено залік як форму підсумкового семестрового контролю. Згідно з п. 7.2 Положення про організацію освітнього процесу (https://www.cuspu.edu.ua/images/normativni_doc/Polog_OP_CUSPU_2019-2020.pdf), залік – це форма підсумкового контролю, при якому засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни оцінюється на підставі результатів поточного контролю. Оцінювання здійснюється за національною шкалою та шкалою ЄКТС. Залік виставляється студентам, які виконали всі види навчальної роботи за результатами поточного контролю, і не передбачає обов'язкової присутності студентів на заліковому заході.

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECT7	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	

64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Усім студентам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни (набрали не менше 60 % від 100 балів), сумарний результат семестрового контролю в балах та оцінка за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та за шкалою ECTS заноситься у Відомість обліку успішності та залікову книжку магістра.

Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем.

У випадку отримання менше 60 балів (FX в ECTS) за результатами семестрового контролю, магістр обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академзаборгованості.

7. Література для вивчення дисципліни

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р.
3. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р.

Основна:

1. Актуальні питання загальнотеоретичної юриспруденції : монографія / Ю. М. Оборотов, В. В. Завальнюк, В. В. Дудченко та ін.; За ред. Ю. М. Оборотова. Одеса : Фенікс, 2012. 396 с.
2. Загальна теорія держави і права : Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / За ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина. Харків : Право, 2009. 584 с.
3. Загальна теорія права : Підручник / За заг. ред. М. І. Козюбри. К. : Ваіте, 2015. 392 с.
4. Саміло Г. О. Актуальні проблеми теорії права : Навчальний посібник. Запоріжжя: Просвіта, 2014. 216 с.
5. Сухонос В. В. Теорія держави і права : підручник. Суми : Університетська книга, 2014. 544 с.
6. Попович В. М. Теорія держави і права: концепція, праксеологія та методологія розвитку : монографія. К. Юрінком Інтер, 2015. 384 с.

Додаткова:

1. Алексеев С. С. Теория права. М.: Издательство БЕК, 1995. 320 с.
2. Бачинін В. А., Журавський В. С., Панов М. І. Філософія права: підручник для юрид. спец-тей вищих навч. закладів. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. 472 с.
3. Дудченко В. В. Традиція правового розвитку: плюралізм правових вчень: монографія. Одеса: Юридична література, 2006. 302 с.
4. Малишев Б. В. Правова система (телеологічний вимір) : Монографія. К. : «ВД «Дакор», 2012. 364 с.
5. Національні тенденції та міжнародний досвід сучасного праворозуміння: монографія / Ю. С. Шемшученко, Н. М. Оніщенко, О. В. Зайчук та ін.; за заг. ред. Н. М. Оніщенко. К.: Юридична думка, 2013. 480 с.
6. Оборотов Ю. М. Традиції та новації у правовому розвитку: монографія. Одеса: Юридична література, 2006. 160 с.
7. Оніщенко Н. М., Пархоменко Н. М. Соціальний вимір правової системи : реалії та перспективи : Монографія / Відп. ред. Ю. С. Шемшученко. К. : Вид-во «Юридична думка», 2011. 176 с.
8. Плавич В. П. Проблеми сучасного праворозуміння. Теоретико-методологічний та філософсько-правовий аналіз: монографія. Одеса: Астропринт, 2011. 228.
9. Правова система України: історія, стан та перспективи розвитку у 5 т. X. : Право, 2008. / За заг. ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина. 728 с.
10. Правові системи сучасності : навч. посіб. для магістрів права / відп. ред. Ю. С. Шемшученко. К., 2012. 492 с.

Інформаційні ресурси:

http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main	Сайт Верховної Ради України (законодавство)
http://pravoua.com.ua/	Сайт журналу «Право України»
http://www.ligazakon.ua/	Головний правовий портал України
http://www.ccu.gov.ua	Сайт Конституційного Суду України
http://www.nbuv.gov.ua/	Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського